

## **"Evet sıdk ve doğruluk İslâmiyetin hayat-ı içtimaiyesinde ukde-i hayatiyesidir. Riyakârlık, fiilî bir nevi yalancılıktır. Dalkavukluk ve tasannu, alçakça bir yalancılıktır." Cümlesini nasıl anlamalıyız?**

---

"**Hutbe-i Şamiye**" adlı eserde geçen üçüncü kelimenin ikinci paragrafı şöyledir:

**"Evet sıdk ve doğruluk İslâmiyetin hayat-ı içtimaiyesinde ukde-i hayatiyesidir. Riyakârlık, fiilî bir nevi yalancılıktır. Dalkavukluk ve tasannu, alçakça bir yalancılıktır. Nifak ve münafıklık, muzır bir yalancılıktır. Yalancılık ise, Sâni-i Zülcelâlin kudretine iftira etmektir."**(1)

Yukarıdaki pasajda yalancılığın farklı tezahürlerinden bahsedilmektedir. Yalan konuşmak yalnız dil ile değil, fiil, davranış ve itikat ile de mümkün olduğu ifade edilmektedir.

**Mesela:** Riyakarlık, dalkavukluk, ve münafıklık gibi durumların hepsi birer yalandır. Zira riyakarlık ve dalkavukluk, olduğundan farklı görünmektir. Hal dilinin yalan konuşmasıdır. Münafıklık ise, inanmadığı halde inanıyor gibi bir tavır sergilemektir; iki yüzlülüktür. Gerçeğin saklanmasıdır. Hem hal ve hem de kal diliyle söylenen bir yalandır.

Kurtulmanın çaresi ise, sağlam bir iman ve itikadın amelle beslenmesidir. Yalanın hadssiz çirkinliği ve sıdkın hadsiz güzelliğini kizbden kaçmaya ve sıdka yürümeye bir teşviktir.

"**İşaratül İcaz**" adlı eserde geçen şu tespitler de yalanın ne kadar zararlı ve çirkin; doğruluğun da hem cemiyet ve hem de ferdin hayatı açısından ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır:

**"Zira kizb, küfrün esasıdır. Kizb, nifakın birinci alametidir. Kizb, kudret-i İlahiyeye bir iftiradır. Kizb, hikmet-i Rabbaniyeye zıttır. Ahlak-ı aliyeyi tahrip eden, kizbdır. alem-i İslamı zehirlendiren, ancak kizbdır. alem-i beşerin ahvalini fesada veren, kizbdır. Nev-i beşeri kemalattan geri bırakan, kizbdır. Müseylime-i Kezzab ile emsalini alemde rezil ve rüsvay eden, kizbdır. İşte bu sebeplerden dolaydır ki, bütün cinayetler içinde tel'ine, tehdide tahsis edilen, kizbdır. Bu ayet, insanları, bilhassa Müslümanları dikkate davet eder.**

**Yol ikidir: Ya sükut etmektir; çünkü söylenen her sözün doğru olması lazımdır. Veya sıdktır; çünkü İslamiyetin esası, sıdktır. İmanın hassası, sıdktır. Bütün kemalata isal edici, sıdktır. Ahlak-ı aliyenin hayatı, sıdktır.**

---

***Terakkiyatın mihveri sıdktır. alem-i İslamın nizamı, sıdktır. Nev-i beşeri kabe-i kemalata isal eden sıdktır. Ashab-ı Kiramı bütün insanlara tefevvuk ettiren, sıdktır. Muhammed-i Haşimi Aleyhissalatü Vesselamı meratib-i beşeriyenin en yükseğine çıkaran, sıdktır."*(2)**

(1) bk. [Hutbe-i Şamiye, Üçüncü Kelime.](#)

(2) bk. [İşaratü'l-İ'caz. Bakara Suresi 9-10. AyetlerinTtefsiri.](#)